

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ВЫДАЕЦА
3 1935 г.

ОРГАН ПАРТНОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 24 [1211] ● 29 чэрвеня 1978 г.

Цана 2 кап.

Мы сабраліся ў апошні раз. Мы — гэта выпускнікі ўніверсітэта 1978 года, будучыя інжынеры, настаўнікі, навуковыя супрацоўнікі. Сёння нас ужо называюць малядымі спецыялістамі, а паважаныя прафесары — калегамі.

Развітанне з універсітэтам заўсёды сумнае, але радуе тое, што наперадзе — неабсяжныя магчымасці для творчасці, для плённай працы.

Вялікае табе дзякуй, універсітэце, за тое, што мы сталі спецыялістамі з пэўным багажом ведаў, з вялікім жаданнем прыносіць людзям карысць. Мы ўяўляем тую вялікую адказнасць, якая ляжыць цяпер на нас. І мы гаворым: «Мы апраўдаем твае спадзяванні, універсітэце!»

Аляксандру Шыбуту 21 год. Мамы?.. А для яго многа. Аляксандр змог знайсці сябе, сваё месца ў жыцці. Нядаўна пасляхова абараніў дыплом. Дарэчы, механіка-матэматычны факультэт ён закончыў з адзнакай. Аляксандр ад'язджае з будаўнічым атрадам у Малдавію. Спяшаецца. Прадстаяла яшчэ развітацца з сябрамі. Выпускнікі ж хутка разляцяцца па краіне.

У жывых вачах Аляксандра — усмешка, радасць перад прадстаячай дарогай, прадчуванне сустрэчы з новымі сябрамі.

А навокал пануе мітуслівая атмосфера ад'езду. Паўз нас

і сістэмай. А калі б усё давалася лёгка, мне, бадай, было б і нецікава вучыцца.

— Аляксандр, як ты разумеш «я» ў калектыве?

— У сваіх учынках кожны чалавек павінен кіраваць сабою і паступаць так, як патрабуе сумленне. Нас так вучыла куратар Людміла Карпаўна Лысянкова. З першых дзён вучобы, дакладней, з першага знаёмства на сельгасработах яна дапамагала нам з'яднацца. На першай сесіі, калі група здала без адзінай тройкі экзамены, мы зразумелі тую сілу, якая крыецца ў калектыве. Да многага абавязвае адчуванне, што ты — частка гэтага цэлага.

Звяраючы з сумленнем...

снуюць студэнты. Часта звяртаюцца да Аляксандра. І так часта, што ледзьве выбіраю момант задаць пытанне:

— Як сталася, што твай выбар выпаў на матэматыку?

— Калі сказаць, што матэматыка яшчэ ў школе стала вяршыняй маіх захапленняў, будзе недакладна. Амаль да дзевятага класа аднолькава ўжываліся два імкненні: жаданне паступіць на факультэт журналістыкі, і другое, дарэчы, я на яго менш усяго звяртаў увагу. — Нейкая ўнутраная цяга да дакладнасці — матэматыкі. У школе мне аднолькава лёгка давалася і літаратура, і матэматыка. Неаднаразова перамогі на рэспубліканскім конкурсе школьных сачыненняў, надрукаваныя ў газетах і часопісе «Бярозка» замятлі адкрывалі мне магчымасці ісці ў журналістыку. Але гэта захапленне не стала патрэбнасцю. Цяга ж да дакладнасці была пачатковым штуршком да матэматыкі. Да таго ж, наш класны кіраўнік змог захапіць фізікай і матэматыкай амаль увесь клас. У тую пануючую фізіка-матэматычную атмосферу ўцягнуўся і я.

Адчуванне невыноснай нуды ў вучобе мяне не напаккала. Было цяжка. Вельмі. Асабліва на першым і другім курсах. Большасць нашых студэнтаў мела куды мацнейшую падрыхтоўку. Некаторыя закончылі да паступлення школу з матэматычным ухілам. Мне пасля сельскай даводзілася на лекцыях засвойваць намнога больш.

— А як удалося пераадолець цяжкасці?

— Працаваць над сабой кожны дзень стала і правіла,

— Зараз ты на парозе сваёй будучай прафесіі. Куды паедзеш працаваць?

— Застаюся ва універсітэце асістэнтам на кафедры колькасных метадаў і праграміравання.

— Аляксандр, прабач, а якую тэму дыпломнай работы ты абраў? І ці выпадковы гэты выбар?

— Мяне і раней, калі пісаў курсавыя работы, прыцягвала даследаванне пабудовы адной спецыяльнай групы функцый. Менавіта таму тэма маёй дыпломнай работы — «Група рэкурсіўных перастановак».

— Які раз ты ад'язджаеш у будаўнічы атрад?

— Трэці. Пасля другога курса працаваў у Беларусі. А потым ездзіў з атрадам у Смаленскую вобласць. Там, у вёсцы Савіна, мы пабудавалі гандлёвы цэнтр.

— Чым дапамог табе будатрад як чалавеку і як будучаму спецыялісту?

— Па-першае, праца ў СБА — самасцвярджэнне, магчымасць праверыць сябе ў рабоце. Па-другое — гэта вялікая падрыхтоўка да работы з людзьмі. Як кіраўніку лектарскай групы мне даводзілася не толькі арганізоўваць, а часта і самому праводзіць лекцыі.

— А калі ўсё пачаць спачатку?

— Неяк не навучыўся горка шкадаваць аб мінулым. Калі б выбраў журналістыку, лічу, што стаў бы не горшым журналістам, чым матэматыкам. У мяне прынцып такі: калі зроблена — дарэмна шкадаваць. Ды і няма чаго шкадаваць. Іншая справа, калі б выйшла памылка...

Інтэр'ю правёў
М. КУРГАНСКІ.

Партыйнае жыццё

ЖЫВЫЯ ЗНОСІНЫ З ЛЮДЗЬМІ

У справаздачным дакладзе ЦК КПБ XXVIII з'езду Кампартыі Беларусі першы сакратар ЦК КПБ тав. П. М. Машэраў сказаў: «...ніводная з форм палітычнай работы не дае столькі аператыўнай і непасрэднай зваротнай сувязі, яснага і дакладнага ўяўлення аб настроях мас, іх запытаннях і пажаданнях, як шматаблічча жывых зносін з людзьмі...»

Для партгрупы кафедры геабазнаўства і геалогіі і праблемнай навукова-даследчай лабараторыі меліярацыі ландшафтаў БДУ, у якой шэсць камуністаў, такая форма сувязі з калектывам з 28 чалавек мае вялікае значэнне. Формы і метады сувязі партгрупы з калектывам розныя.

Усе камуністы партгрупы актыўна ўдзельнічаюць у грамадскім жыцці і прыцягваюць да ўдзелу ў ім членаў калектыву для пастаяннай або часовай работы, што павышае паўццё адказнасці кожнага за даручаную справу. Камуністы партгрупы (адзін прафесар, пяць дацэнтаў і кандыдатаў навук) валодаюць глыбокімі прафесіянальнымі ведамі, з'яўляюцца прыкладам у паводзінах і зносінах з супрацоўнікамі, працягваюць увагу да іх запытанняў, клопоцяцца аб павышэнні грамадска-палітычнага кругагляду кожнага члена калектыву (вучоба ва універсітэце марксізму-ленінізму, штоднёвыя палітінфармацыі).

Павышэнне навуковага кру-

галагляду ў калектыве здзяйсняецца шляхам арганізацыі камуністамі навукова-тэарэтычнага семінара кафедры і лабараторыі, дзе побач з праблемнымі дакладамі па спецыяльнасці і справаздачамі аб навуковых камандзіроўках членаў калектыву арганізуюцца выступленні вядучых вучоных навуковых і вытворчых устаноў рэспублікі і навуковых цэнтраў краіны.

Партгрупа праводзіць работу па арганізацыі самастойнай вучобы супрацоўнікаў.

Вынікі навуковых даследаванняў абмяркоўваюцца калектывуна. На агульных сходах, на савецка лабараторыі камуністы працягваюць прыцыповасць і патрабавальнасць у абмеркаванні праграмы даследаванняў, навуковых артыкулаў, справаздач і рэкамендацый, звяртаючы ўвагу ў першую чаргу на якасць работы і эканамічную эфектыўнасць вынікаў даследаванняў.

Найбольш важныя пытанні абмяркоўваюцца на пасяджэннях партгрупы з абавязковым удзелам усіх членаў калектыву. Напрыклад, навуковая, вучэбная і метадычная работа кафедры, навуковая работа лабараторыі, абмен вопытам ідэйна-выхаваўчай работы са студэнтамі ў лекцыійны і пазавучэбны час і іншыя.

Поспехі калектыву ў большасці залежаць ад навуковай арганізацыі працы і працоўнай дысцыпліны. Гэтыя пытанні рашаюцца як калектывуна, так і ў

індывідуальным парадку. Вынікі такой работы, як правіла, станоўчыя. Плены навуковых даследаванняў выконваюцца ў тэрмін, працоўная дысцыпліна добрая. У рашэнні гэтых пытанняў маюцца некаторыя аб'ектыўныя цяжкасці: цякучасць вучэбна-дапаможнага персаналу, нясвоечасовае або абмежаванае выкананне заяў на хімічны посуд, рэактывы і прылады, недасканалая сістэма вентыляцыі ў лабараторыі.

Калектыву разнародны па ўзросту, адукацыі, грамадскай і навуковай актыўнасці, асабістых захапленнях. Камуністы сустракаюцца з цяжкасцямі маральна-этычнага плана. Індывідуальны падыход да такіх супрацоўнікаў, калектывуна добразычлівая крытыка дапамагае ліквідаваць недахопы. У зносінах з членамі калектыву камуністы партгрупы праводзяць работу па ўсебаковаму развіццю асобы. Арганізацыя тэматычных вечароў, калектывуна дні адпачынку, азнаямленне з лепшымі тэатральна-мастацкімі творамі, арганізацыя турыстычных паездак, прыцягненне да ўдзелу ў мастацкай самадзейнасці, спартыўных спаборніцтваў і да т. п. дапамагае ствараць творчую, дзелавую абстаноўку, узаемную патрабавальнасць.

М. ЧАРТКО,
парторг кафедры
геабазнаўства і геалогіі,
лабараторыі меліярацыі
ландшафтаў.

Баец Усесаюзнага студэнцкага будаўнічага атрада, табе толькі што ўручылі камсамольскую пуцёўку — маленькую чырвоную кніжачку з камсамольскім значком на вокладцы. Табе толькі што пажадалі шчаслівай дарогі і працоўных

поспехаў на месцы дыслакацыі твайго атрада.

Наперадзе ў цябе — будаўнічае лета. І дзе б ты ні працаваў — на БАМЕ ці ў Малдавіі, у саўгасах Нечарназем'я ці на будоўлях нашай рэспублікі, ты заўсёды будзеш адчуваць,

што твая праца сёлета знамянуе 60-годдзе Ленінскага камсамола, 60-годдзе БССР і Кампартыі Беларусі.

Дык будзь варты гэтага гонару!

Фота М. Дубовіка.

ПА БДУ

ІНФАРМАЦЫЯ

На пасяджэнні савета БДУ, якое адбылося 26 чэрвеня, былі абмеркаваны пытанні: «Аб падрыхтоўцы да навучальнага года і заданых факультэтаў і кафедр на першае паўгоддзе 1978-79 навучальнага года», «Аб усесаюзнай перапісі сельніцтва», «Аб вылучэнні на атрыманне Дзяржаўнай прэміі БССР работы В. І. Крылова, В. В. Бабкова, П. І. Манастыр-нага» і іншыя.

Па першаму пытанню выступіў прарэктар БДУ па вучэбнай рабоце А. Я. Малышаў, па другому — начальнік вучэбнага

аддзела В. С. Далгарукаў. Інфармацыю па трэцім пытанню зрабіў дэкан механіка-матэматычнага факультэта, прафесар А. С. Фядэнка.

«Матэрыялы XI пленума ЦК КПБ», «Да 60-годдзя БССР і КПБ» — з такім парадкам дня ў партыйных арганізацыях факультэтаў і падраздзяленняў універсітэта праходзяць партыйныя сходы, на якіх камуністы абмяркоўваюць свае задачы ў святле рашэнняў XI пленума ЦК КПБ, намячаюць мерапрыемствы, якія неабходна выканаць да 60-годдзя БССР і КПБ.

Сходы з такой павесткай дня ўжо адбыліся на механіка-матэматычным факультэце, ФПМ, хімафаку, біяфаку і іншых факультэтах.

ДА ДНЯ ВЫЗВАЛЕННЯ САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ АД НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ

Ул. БЕЛЬСКИ

НАРЫС

[Заканчэнне.

Пачатак у № 19, 20, 21, 23].

ПРАЗ 20 ГОД

Людзей у аптэцы было нямнога. Чарга была невялікая, і Сяргей Сяргеевіч адразу стаў за лажылой жанчынай да касы. Нешта забалела галава. Ужо пасля працы, па дарозе дамоў, скроні здавіла, быццам здаравеннымі абцугамі, і ўпарта не адпускала вась амаль з паўгадзіны. Таму і вырашыў зайсці ў аптэку, каб дамоў прыйсці не з хворым тварам, а то жонка зноў будзе дакучаць: «Не глядзіш сябе, стары ж, гады не тыя. Сам—урач, павінен ведаць». Сапраўды, гады не тыя. Праца, здаецца і не цяжкая, а вась стаў стамляцца. Гэта ён прыкмеціў ужо даўно, але не хацеў прызнавацца нават самому сабе. Усе часцей уставалі перад вачыма, нібы хранікальныя кадры, гады вайны. Успаміналася нейкая дробязь, на якую ў той час не звяртаў увагі. І тады ў сярэдніх год жанчыны і мужчына, як і гаварыла медсястра, палкоўнік.

— Добры дзень, Сяргей Сяргеевіч.

— А-а, Анастасія Сцяпанаўна, добры дзень. Што ж так доўга не заходзілі? Сядайце, калі ласка.

Сяргей Сяргеевіч перавёў позірк на палкоўніка. Жанчына, якая стаяла побач з ім, была апанута лёгка, палетняму. Простая суненка прыгожа аблягала стан. Толькі, паглядзеўшы на яе твар, валасы, узнікла нейкае прадчуванне, незразумелае і насцярожваючае. Вочы блакітныя і ясныя прэга і дапытліва глядзелі на яго.

— Слухаю вас, — Сяргей Сяргеевіч першым, як і павінна ўрачу, парухнуў маўчанне.

Вочы! Дзе ён бачыў гэтыя вочы, блакітныя і загадкавыя, як два бяздонныя возеры. Ён хутчэй адчуў, чым усвядоміў, што людзі гэтыя чымсьці блізкія, але какуль далёкія ў яго памяці. Зноў вочы... 1944 год, Бранск...

Жанчына ўзяла сумачку, расшпіліла і выняла нешта белае. Потым разгарнула і працягнула Сяргею Сяргеевічу ручнік, на якім былі вышыты прыгожыя блакітныя васількі.

— Тоня! Тоня Мартынава! Ты! Я веруў у цябе, што будзеш жыць. Веруў у цябе, як у сябе. Ну што мы стаім, сядай.— Ён падхапіўся, падышоў да Тоні, працягнуў руку ёй, потым — палкоўніку.— Дзякуй за падарунак, Тоня...

— Палкоўнік, а вы... не той старшыня...

— Той, Сяргей Сяргеевіч.— Ён абняў Сяргея Сяргеевіча

— Я ў Мінску. Ужо даўно. У паліклініцы працую, неуралатолагам. У паліклініцы ўніверсітэта...

— А я ў інстытуце народнай гаспадаркі... Гэта ж побач.

— Дык вы будзеце што браць? — касіра зноў шчоўкнула кнопкай.

— Буду, буду. Ад галавы чаго-небудзь і... валяр'янікі таксама.

ПАДАРУНАК

Сяргей Сяргеевіч выцер з ілба кропелькі поту, выняў цыгарэту, чыркнуў запалкай. Напрацаваны за дзень мозг патрабаваў адпачынку. У прыёмнай яшчэ быў чуваць гоман пацыентаў.

— Сястра, ідзіце, папярэдзьце, няхай пачакаюць крышку, ды і абед, відаць, у нас.

— Сяргей Сяргеевіч, тут да вас просяцца зайсці. Дзве жанчыны і мужчына, важны нейкі. Што сказаць?

— Няхай зойдуць, я вась цыгарэту толькі патушу.

У пакой зайшлі тры: дзве сярэдніх год жанчыны і мужчына, як і гаварыла медсястра, палкоўнік.

— Добры дзень, Сяргей Сяргеевіч.

— А-а, Анастасія Сцяпанаўна, добры дзень. Што ж так доўга не заходзілі? Сядайце, калі ласка.

Сяргей Сяргеевіч перавёў позірк на палкоўніка. Жанчына, якая стаяла побач з ім, была апанута лёгка, палетняму. Простая суненка прыгожа аблягала стан. Толькі, паглядзеўшы на яе твар, валасы, узнікла нейкае прадчуванне, незразумелае і насцярожваючае. Вочы блакітныя і ясныя прэга і дапытліва глядзелі на яго.

— Слухаю вас, — Сяргей Сяргеевіч першым, як і павінна ўрачу, парухнуў маўчанне.

Вочы! Дзе ён бачыў гэтыя вочы, блакітныя і загадкавыя, як два бяздонныя возеры. Ён хутчэй адчуў, чым усвядоміў, што людзі гэтыя чымсьці блізкія, але какуль далёкія ў яго памяці. Зноў вочы... 1944 год, Бранск...

Жанчына ўзяла сумачку, расшпіліла і выняла нешта белае. Потым разгарнула і працягнула Сяргею Сяргеевічу ручнік, на якім былі вышыты прыгожыя блакітныя васількі.

— Тоня! Тоня Мартынава! Ты! Я веруў у цябе, што будзеш жыць. Веруў у цябе, як у сябе. Ну што мы стаім, сядай.— Ён падхапіўся, падышоў да Тоні, працягнуў руку ёй, потым — палкоўніку.— Дзякуй за падарунак, Тоня...

— Палкоўнік, а вы... не той старшыня...

— Той, Сяргей Сяргеевіч.— Ён абняў Сяргея Сяргеевіча

і тры разы пацалаваў проста, па-мужчынску.

— Дзякуй, дарагі, за жонку дзякуй. Я памятаю твае словы... Прабач мне за маю паспешліваць. Вось ужо колькі гадоў прайшло — трыццаць, а я не магу забыць таго і ніколі не забуду. Ніхто не забудзе. Ну што ты маўчыш, Тоня!

Тоня плакала. Плакала і смяялася. Сяргей Сяргеевіч збянтэжана глядзеў на яе. Тоня ўсё-такі нагадвала тую, якую ён бачыў да таго памятнага дня 1944 года.

Здзіўленая медсястра не ведала, што рабіць, паглядзела на гадзіннік.

— Сяргей Сяргеевіч, а як жа з прыёмам?— сказала і пасаромелася свайго пытання, потым адчыніла дзверы і глянула ў прыёмную: яна была пустая, іх зразумелі.

ЭПІЛОГ

Вось ужо больш як 10 год ён працуе ў паліклініцы ўніверсітэта. Вайну закончыў у Познані. Варшава, Познань, потым Прыбалтыка, а потым Мінск. Шпіталь, ваенны ўрач. Але вайна не пакінула яго і зараз. Яна з ім кожны дзень. Яна нікога не пакідае жыць спакойна: яго і тысячы такіх, як ён, якія жывуць і працуюць зараз. Белы халат, спакойны погляд, твар, пакрыты барознамі маршчынамі, валасы з сівізнаю. Гэта — цяпер.

І вось фотаздымак: падпалкоўнік медыцынскай службы, на грудзях ордэн «Чырвонай Зоркі», тры баявыя медалі. Гэта фота 50-х гадоў. Другі ордэн «Чырвонай Зоркі» ён прышпіліў крыху пазней, праз 6 гадоў пасля вайны, калі загад аб прысваенні ордэна нарэшце знайшоў яго.

Кожны год 9 мая да яго прыходзяць віншаванні. Многа віншаванняў, некаторых адрасатаў ён нават не ведае... Яго біяграфія самая звычайная. Біяграфія савецкага грамадзяніна, камуніста, урача, афіцэра. Біяграфія чалавека, якому мы абавязаны сённяшнім днём.

Тоня Мартынава зараз жыве і працуе ў Маскве. Яна замужам, мае дваіх дзяцей, сыноў, нашых аднагодкаў. У Ленінградскай медыцынскай акадэміі пры даследаванні снавалі, што яна адна з сямі чалавек, якія вытрымалі такія апэкі. Адна з сямі, якіх ведала гісторыя акадэміі.

Ася Варапаева — Анастасія Сцяпанаўна пасля заканчэння Маскоўскага інстытута народнай гаспадаркі імя Пляханова працуе выкладчыкам у інстытуце народнай гаспадаркі імя Куйбышава г. Мінска.

Яны жывуць, працуюць, радуюцца і сумуюць. Радуюцца з усімі, за ўсіх і сумуюць паасобку, кожны сам сабе.

У іх свой сум, свой боль, новая радасць. І нам незразумела іншы раз, што 9 мая ў іх свята і смутак. Свята ад сустрэч і смутак ад успамінаў, ад таго, што кожны год нехта не прыходзіць. Але яны застаюцца ў іх радах, у радах ветэранаў. Яны — тыя, што не прыходзяць. Іх забыць не маглі і не змогуць нават праз стагоддзі.

Сцяпан Андрэевіч
УМРЭЙКА

18 чэрвеня 1978 года пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр прафесар Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга ўніверсітэта імя У. І. Леніна, член-карэспандэнт Акадэміі педагагічных навук СССР, заслужаны настаўнік БССР Сцяпан Андрэевіч Умрэйка.

С. А. Умрэйка нарадзіўся ў 1908 годзе ў в. Пясочнае Капыльскага раёна Мінскай вобласці ў сям'і селяніна. З 1928 года, пасля заканчэння Мінскага педагагічнага тэхнікума, працаваў у Капылі настаўнікам сямігадовай школы, загадчыкам аддзела РК ЛКСМБ, інспектарам райана. З 1930 года працаваў у г. Мінску загадчыкам аддзела Фрунзенскага РК ЛКСМБ, загадчыкам аддзела рэдакцыі газеты «Чырвоная змена», злучам і дырэктарам школ, начальнікам упраўлення школ Наркамасветы БССР.

С. А. Умрэйка удзельнічаў у баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі на фронтах Вялікай Айчыннай вайны, з 1943 года больш чым 20 гадоў працаваў намеснікам міністра асветы БССР, кіраўніком Рэспубліканскага навукова-даследчага інстытута педагогікі. У 1964 годзе С. А. Умрэйка перайшоў на педагагічную работу, быў загадчыкам кафедры педагогікі і псіхалогіі, прарэктарам Белдзяржуніверсітэта.

Вялікія арганізатарскія здольнасці, глыбокая эрудыцыя і веданне праблем сярэдніх школ і педагогікі ВНУ вылучылі С. А. Умрэйку ў лік вядучых вучоных-педагогаў Беларусі. Каля 40 гадоў сваёй працоўнай дзейнасці ён прысвяціў навучанню і выхаванню падрастаючага пакалення, арганізацыі народнай асветы ў рэспубліцы, даследаванню розных праблем тэорыі камуністычнага выхавання, гісторыі школы і педагогікі. Ён вядомы як аўтар больш чым ста навуковых работ па пытаннях адука-

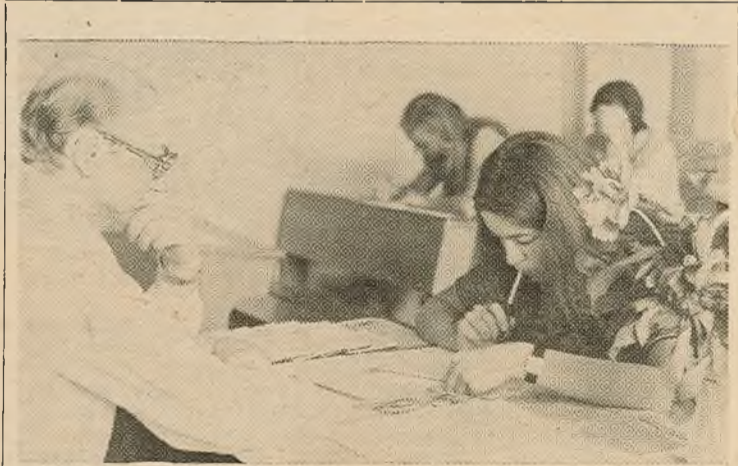
цы і камуністычнага выхавання дзяцей і юнацтва.

Выдатны педагог, С. А. Умрэйка аддаваў шмат сіл і ведаў падрыхтоўцы выкладчыцкіх кадраў, справе навучання і выхавання студэнцкай моладзі. Актыўнай і шматграннай была яго грамадская дзейнасць. На працягу гадоў ён быў старшынёй Рэспубліканскага педагагічнага таварыства, членам праўлення рэспубліканскага таварыства «Веды», неаднаразова прадстаўляў БССР на міжнародных канферэнцыях па праблемах асветы.

За заслугі перад Радзімай С. А. Умрэйка ўзнагароджан ордэнам Чырвонай Зоркі, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», сямю медаламі, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Светлая памяць аб Сцяпане Андрэевічу Умрэйку назаўсёды захавецца ў сэрцах тых, хто ведаў яго і працаваў разам з ім.

Група таварышаў.

У фае хімічнага факультэта над экранам паспяховасці вісіць плакат: «Камсамолец! Кожная твая двояка — ганьба для факультэта». Гэта добра памятаюць першакурснікі. Зараз у іх жыцці — другая сесія. І здаюць яе яны няблага. Вось, як звычайна, натоўп для дзярэй адной са шматлікіх аўдыторый факультэта. Экзамен па вышэйшай матэматыцы прымае прафесар Аляксей Адамавіч Гусак.

НА ЗДЫМКУ: адназвае Наташа КУЗЬМІЧ.

Фота М. Дубовіка.

СТАРТ ПРАЦОЎНАГА СЕМЕСТРА

Стала добрай традыцыяй даваць старт студэнцкаму лету ля помніка-абеліска загінуўшым у гады вайны студэнтам і выкладчыкам ўніверсітэта. 22 чэрвеня на ўрачыстую лінейку сюды прыйшлі байцы атрадаў, што першымі выяжджаюць на будоўлі семестра. Камандзір атрада «Мара-78» аспірант Васіль Старычонок рапартуе сакратару камітэта камсамола ўніверсітэта А. А. Тозіку і камандзіру малдаўскага зводнага атрада В. А. Прокашавай аб гатоўнасці да выезду. Пад урачысты марш байцам уручаюцца камсамольскія пучкі. Са словамі прывітання да будатрадаўцаў звяртаецца А. А. Тозік:

— Роўна 20 гадоў прайшло, як першыя атрады выехалі на асваенне цалінных стэп. З той пары кожным летам імчацца студэнцыя паязды, імчацца насустрач новым назведаным далям, туды, дзе цяжэй. У гэтым годзе больш як 2100 чалавек, 69 атрадаў, з эмблемай БДУ імя У. І. Леніна будуць працаваць у Беларусі і Малдавіі, Карэліі і Кіргізіі, Кмі АССР, на Пскоўшчыне і БАМЕ. Падрыхтоўчы перыяд паказаў, што большасць атрадаў добра падрыхтаваліся да свайго трэцяга семестра. Ва ўсіх атрадах арганізаваны агітбрыгады, кожны трэці баец выступіць з лекцыямі, гутаркамі...

Сакратар камітэта камсамола пажадаў усім байцам ударнай працы і актыўнай грамадска-палітычнай дзейнасцю адказаць на клопаты партыі і ўрада аб моладзі краіны, дастойна сустрэць 60-ю гадавіну Ленінскага камсамола, слаўны юбілей Беларусі і КПБ.

Ад імя ўсіх будатрадаўцаў студэнтка філалогічнага факультэта Алена Кавалёва запэўніла камітэт камсамола ўніверсітэта, што байцы трэцяга працоўнага семестра 1978 года не пашкадуць сіл і энергіі, юначага запалу, уносяць свой важкі ўклад у ажыццяўленне велічных планаў нашай Радзімы.

М. ПРЫГОДЗІЧ.

С. Ананька і Л. Сысой — студэнткі-завочніцы. Яны займаюцца на першым курсе аддзялення журналістыкі.

НА ЗДЫМКУ: перад залікам па беларускай літаратуры.

Фота А. Матушэвіч.

3 ЛІПЕНЯ—ДЗЕНЬ ВЫЗВАЛЕННЯ САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ АД НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ

Вайна... Колькі не здзейснілася планаў, не збылося мар... Студэнт І. Гарэлік застаецца працаваць на заводзе, дзе выпускаюць рэвалверныя станкі.

Несумненна, тут, у тыле, работа важная і неабходная, але не можа яна задаволяць дваццацігадовага хлопца, які імкнецца на перадавую. Нарэшце ў 1942 годзе І. Гарэлік пападае на фронт. Служыць спачатку ў Прыволжскай ваеннай акрузе, затым у 127-й стралковай дывізіі на Сталінградскім фронце, ваюе потым на Варонежскім фронце ў саставе 127-й стралковай дывізіі, якая затым была перайменавана ў 62 гвардзейскую стралковую дывізію і перадыслакавалася на 2-гі Украінскі фронт. Тут І. Гарэлік служыў камандзірам хімічнай роты. У снежні

Кожны спадзяваўся выжыць

«Последний раз сойдемся завтра в рукопашный, Последний раз Отчизне сможем послужить, А за нее и умереть совсем не страшно, Хотя каждый все-таки надеется дожить»...

Універсітэцкі значок, «ромбик», разарваны сілуэтам вінтоўкі. — Памятны знак, устаноўлены ў двары БДУ, — данна памяці ўсім тым студэнтам і супрацоўнікам нашага ўніверсітэта, якія не вярнуліся з франтоў Вялікай Айчыннай.

І. Я. Гарэлік — адзін з тых, каму прысвячаецца Памятны знак. Перад вайной ён скончыў IV курс хімічнага факультэта і быў накіраван на вытворчую практыку ў г. Варонеж на завод імя Кірава. Поўны аптымізму, энтузіязму, ён імкнецца стаць добрым спецыялістам. Але ўсё перарывае вайна.

1943 года быў паранен. Пасля выздараўлення ён працягваў службу ў сваёй дывізіі.

...Ішла вясна 1945 года. Ужо не за гарамі была перамога. Усе адчувалі гэта. І таму мары і планы былі ўжо звязаны з будучым мірным жыццём. Як хочацца І. Гарэліку вярнуцца ў родныя аўдыторыі, хутчэй скончыць універсітэт і з поўнай аддачай сіл і ведаў аднаўляць і будаваць.

Не збыліся мары. У баях за сацыялістычную Радзіму, праявіўшы геройства і мужнасць, быў студэнт БДУ загінуў 17 сакавіка 1945 года. Ён пахаван у венгерскім горадзе.

За мужнасць і адвагу ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі І. Гарэлік унагароджан медалямі «За баявыя заслугі», «За Узяцце Будапешта», «За перамогу над Германіяй».

В. СКАБЕЕВА.

Група «Доўг» створана пры камітэце камсамола БДУ некалькі год назад. Асноўная мэта яе работы — пошукі і аднаўленне імён і ваеннага лёсу студэнтаў, супрацоўнікаў і выкладчыкаў Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна, Камуністычнага інстытута журналістыкі імя Кірава і Мінскага юрыдычнага інстытута, якія вучыліся і працавалі ў гэтых ВНУ да 22 чэрвеня 1941 года.

Сёння пошукавыя групы створаны на ўсіх факультэтах універсітэта і аб'ядноўваюць больш за 150 чалавек. За гэты час імі ўжо падрытхавана 110 біяграфій нашых ветэранаў, а таксама студэнтаў і супрацоўнікаў БДУ, якія не вярнуліся з ваенных дарог.

Загартаваны ў баях

Фёдар Рыгоравіч Міхееў нарадзіўся ў 1913 годзе ў вёсцы Лукі Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці ў сялянскай сям'і. Вучыўся ў Лукаўскай школе, затым у Жлобінскай сямігодцы імя Луначарскага. У 1928 годзе паступіў у педтэхнікум, які скончыў у 1931-м.

Некалькі год працаваў, а потым, у 1936 годзе паступіў на гістарычны факультэт Белдзяржуніверсітэта. У 1939 годзе Фёдар Рыгоравіч стаў камуністам. 21 чэрвеня 1941 года быў запрошан для работы ў апарате ЦК, але працаваць не давялося — вайна. 25 чэрвеня раніцай Фёдар Рыгоравіч быў эвакуіраван разам з універсітэтам, але доўга не змог знаходзіцца ў тыле, пайшоў у армію.

Ф. Р. Міхееў удзельнічаў у баях пад Бранскам, на Калінінскім фронце, вызваляў Оршу, Талачын, Барысаў, Крупкі. Са жніўня 1943 года быў партаргам часці. Яму даводзілася часта бываць на перадавой, весці прапагандысцкую работу, прымаць у рады Камуністычнай партыі маладых байцоў. Часць, у якой служыў Фёдар Рыгоравіч, ішла наперад, вызваляючы Літву, Усходнюю Прусію. Перамогу Фёдар Рыгоравіч сустраў у г. Фрыдландзе. Пасля вайны ён служыў у арміі яшчэ год, быў ваенным будаўніком. З сакавіка 1946 года, дэмабілізаваны, Фёдар Рыгоравіч працуе ў Савецкім Міністраў. Зараз Фёдар Рыгоравіч — персанальны пенсіянер рэспубліканскага значэння. Знаходзячыся на пенсіі, ён працуе дырэктарам Беларускага аддзялення літфонду СССР.

Фёдар Рыгоравіч унагароджан многімі ўрадавымі ўзнагародамі: медалямі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За абарону Масквы», «За ўзяцце Кенігсберга», «20 год Перамогі» і «30 год Перамогі», Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Л. БУГЛАКОВА.

Прызнанне ў любові

вока. Не ўсіх мужных сыноў уратаваў у тыя страшныя гады ты, мой знявечаны і зруйнаваны горад. Аб іх і сёння журботна шумяць і плачуць твае бярозы і ліпы. З глыбінь тваіх вуліц прабіўся незгасальны агонь сэрцаў герояў апошніх вайны.

Ты навінкі запомніў гарачы дзень трыцяга ліпеня 1944 года, налі, нарэшце, па тваіх вуліцах залягалі гусеніцы запаленых танкаў, на якіх гарэлі чырвоныя зоркі. І адразу пасвятлела сярод вуліц развалін. Скалечаныя вуліцы крычалі: «Слава вызваліцелям!» І ўпершыню за тры гады усмешкі, слёзы радасці паявіліся на тварах жанчын і дзяцей, якіх ты ашчадна хаваў у сваіх сутарэннях. Ты убачыў на грознай брані кветкі. Іх працягвалі пасініць тонкія рукі тым, хто прынёс вызваленне і радасць твайго новага нараджэння. Заваленыя друзам, скалечаны і спалены, ты стаяў, як векавы дуб, разбіты навалніцай. Але жылі твае карэнні, гатовыя даць жыццё маладым і дружным парасткам.

У дзень твайго вызвалення, Мінск, неба Масквы свяцілася кветкамі чырвоных, зялёных і сініх агнёў салюта. Сталіца Краіны Саветаў адзначала дзень твайго новага нараджэння. «Мы адбудзем цябе, Мінск!» — у той жа дзень сказала партыя камуністаў. Тысячы тых, наго ты засланы і зброю ў пару ліхалецця, і тыя, хто вызваляў цябе, выйшлі на вуліцы і плошчы. Яны прыбыралі друз і каменне, залечвалі глыбокія раны на тваім знявечаным целе. Тады ты убачыў, колькі ў цябе сяброў у нашай краіне.

Яшчэ гарэлі гарады за Віслай і Одэрам, а ты паўставаў з попелу і развалін, а ты адраджаўся, сагрэты цяплом рук тваіх жыхароў. Ужо загарэліся агні ў цэхах зводаў і ў адбудаваных школах, ажывалі трамваі, усталі першыя кварталы новых вуліц.

Юнакі, дзяўчаты, сталыя людзі дзяўблі мёрзлую зямлю і клалі сцены аўтамабільнага, транкарнага заводаў, узводзілі карпусы інстытутаў і кіназатраў. З тае пары ты не пераставаў расці, родны горад. Твае будаўнікі і сёння стаяць на рыштваннях у новых раёнах, бо табе цесна стала ў старых межах. Ты даўно іх пераступіў і выйшаў на узгоркі Зялёнага Луга, на палі за Харкаўскай вуліцай, на чыжоўскай прасторы. Кожны новы раён — гэта цэлы горад, падобны на паэму з цэглай і шкла, з кветкай і зеляніны. Ты адраджыўся, вырас, узмуўнеў і стаў адным з прыгажэйшых гарадоў краіны.

Сёння ты ўжо не той, што быў раней, да майго нараджэння.

Сёння ты такі ж малады, як і я, бо з кожным новым пакаленнем ты маладзеш.

І. ХАЛАДЗІНСКАЯ, студэнтка хімічнага факультэта.

ВЕТЭРАН У СТРАІ

Канстанцін Іванавіч Шабуня пасля заканчэння гістарычнага факультэта Мінскага педагагічнага інстытута паступіў у 1937 годзе ў аспірантуру БДУ. У гэты перыяд ён зацікавіўся аграрным пытаннем і сялянскім рухам у Беларусі ў перыяд першай рускай рэвалюцыі. Ён атрымаў выдатную магчымасць працаваць над гэтай тэмай на кафедры гісторыі СССР. Адначасова ён вёў практычныя заняткі са студэнтамі гістфака. У 1940-41 гадах выкладаў гісторыю на філалагічным факультэце.

А потым — вайна. Разам з групай супрацоўнікаў універсітэта Канстанцін Іванавіч пакідае Мінск. Хутка ён ідзе ў армію. Але ваяваць давялося не адразу. Канстанцін Іванавіч папаў у запасны полк, які быў накіраван на Далёкі Усход. У пачатку 1942 года яго накіравалі на курсы палітработнікаў у г. Горкі, адкуль ён пападае пад Маскву, у 247-ы зенітна-артылерыйскі полк, у саставе якога К. І. Шабуня быў адпраўлен на Варонежскі фронт.

Першы бой на Паўночным Данцы назаўсёды застаецца ў памяці.

— Мы прыкрывалі перадавыя часці пяхоты, якія павінны былі фарсіраваць раку, — расказвае Канстанцін Іванавіч. — Я быў палітруком кулямётна-зенітнай роты. Акапаліся ноччу на невялікім узгорку, які зарос арэшнікам. Раніцай вораг абрушыў на нас шквал агню. Але сваю задачу — прыкрываць пяхоту — мы выканалі. У гэтым баі загінуў наш камандзір — маёр Знаменскі.

У канцы 1942 года Канстанцін Іванавіч папаў на Паўднёва-Заходні фронт, дзе ў гэты час пачалося наступленне. Аб гэтым перыядзе ён успамінае:

— Супраць нас была кінута 8-я італьянская армія. Пахмурнай раніцай пачалася магутная артылерыйская пераправа ў наступленне пайшла пяхота. За некалькі дзён італьянская армія была разбіта, захоплены вялікія трафеі і многа палонных.

У чэрвені 1943 года К. І. Шабуня быў аддзаны з дзеючай арміі на перапрадрыхтоўку і быў накіраван спачатку ў артылерыйскае вучылішча. З сакавіка 1943 года ён служыць у 318-м палку супрацьпаветранай абароны.

Пасля вайны Канстанцін Іванавіч працуе ў АН БССР, аднак не парывае сувязі з універсітэтам: чытае лекцыі студэнтам-гісторыкам, вядзе ў іх спецкурс «Аграрнае пытанне ў Расіі і Беларусі ў перыяд капіталізму», назначаўся старшынёй дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі на гістарычным факультэце.

К. І. Шабуня часта сустракаецца са студэнтамі, перадаючы моладзі не толькі веды, але і ўласныя успаміны аб гераічных часах нашай гісторыі.

М. КІРЫК.

Ёсць любоў да блізкага чалавека, ёсць любоў да роднай зямлі, да сцежак маленства, да матчынай песні. І ёсць любоў да горада, — складаная і невыказная, як радасць і боль.

Я хачу гаварыць пра цябе, Мінск. Пра цябе, горад майго камсамольскага юнацтва, горад маіх светлых мар і шчаслівых трывог.

Любімы горад для мяне — жывая істота са сваім асабістым абліччам, са сваім характарам, настроям, дыханнем і думкамі, са сваёй малодасцю і сталасцю, са сваім жыццём і сваімі марамі, з мінулым і будучым. Я часта размаўляю з ім, як са старэйшым і шчырым сябрам. Ён усё памятае, многа ведае і усё разумее.

Помнікі і абеліскі Мінска захоўваюць памяць пра тое цяжкае выпрабаванне, якое прыйшло да савецкіх людзей чэрвеньскай раніцай 1941 года,

налі смех і песні заглушыў прарэзлівы гул матораў. Над табою, мой горад, кружыліся самалёты з чорнымі крыжамі на фіюзеляжах і свастыкамі на хвастах. Ніхто не хацеў паверыць, што ляціць смерць, разруха і гора на мірны зялёны горад.

Калі па тваіх руінах заграхаталі падкаваныя боты, налі правалалі вокнаў ты убачыў цыбатых салдат з чарапамі на насках, тваё сэрца напуўнілася гневамі, ты стаў воінам, грозным мсціўцам. Твае руіны стралялі і днём і ноччу, яны наралі, грамілі забойцаў.

На тваіх закапцелых сценах паявіліся гарачыя заклікі біць ворагаў, яны патрабавалі помсты, усялілі надзею на перамогу ў людскія сэрцы. Толькі табе, мой горад, давяралі народныя мсціўцы-падпольшчыкі свае тайны. Ты ўмеў маўчаць, ўмеў хаваць іх за сваімі сценамі, берагчы ад нулі і ворагага

РУЖСОВЫ РАНАК

Г. ЩУР

Утренние сказки

Ранним утром иду по тропинке
знакомой,
Тишина. Розовеет восток.
Все мне дорого здесь, как у
матери дома,
Каждый кустик и каждый
цветок.
Вот березки-красавицы в
белых сапожках
Луч, как ленту, сплетают
с косой.
Потеряли осинки в траве
босоножки,
Моют ноги хрустальной росой.
Кружевную накидку рябина
связала,
Дуб кольчугу, как рыцарь,
одел,
Сыроежка головку свою
показала,
Одинокий журавль пролетел.
Невидимкой бежит по
верхушкам мохнатым
Озорной дирижер — ветерок,
Сказки елей густых, соловьев
серенады
В музыкальный сплетают венки.
Загорелые сосны в косынках
зеленых
Так и рвутся к простору небес.
Не листва — золотистые
звезды на кленах!
Как красив ты, наш утренний
лес.

А. ЦВЯХ
Дзіўна, як маленькія
планеты
Не адолеў холаду вихор?..
Ратавала іх ад бед Сусвету
Поле прыцягнення цёплых
зор.
Добра, што ў заросшых
крыніцы
Ападаюць знічкі зноў і зноў,
Што на свеце ёсць палі
пшаніцы,
І сышлі ў нябыт
Палі баёў.
Рады, што не маю іншай
долі,
Як іржышча водар піць
грудзьмі,
Верыць, што не зарасце
ніколі

Поле прыцягнення
Між людзьмі.

Гары, агонь любові, да
жоўтых ніў,
Якія падарыла мне магуля...
Да тых стагоў, што верасень
накрыў

Блакiтна-павудiннаю
кашуляй...
Каб ратаваў, каб зорным
маяком
Быў мне агонь кахання
цёмнай ноччу, —
Гары, агонь радасным
святлом,
Што запаліў гарачы шэпт
дзявочы.
Гарыце, — згасіць вас не жак
навал,
Не шум дажджоў, што
льюць у паняверцы,
Не бурнага жыцця
Дзевяты вал,
А ціхі ўдар
Абвугленага сэрца.

Л. ПРАНЧАК

Дні запаўняю працай.
Часу, як грошай, мала.
То, што лічыў удачай, —
Гавораць: недасканала.
Няўлоўны, як песня, поспех.
Швэрдны метал цярпення.
Сум — непазбежны погел
Спаленага натхнення.
Не скарджуся на цяжкасці
жыцця.
Стракаю мужа гора і няўдачы.
Ад горычы пякучае не плачу.
А шчыра веру ў існасць
пачуцця.
Адданы мары аж да забыцця,
З памылкамі сталее і мужаю,
У жыцці пакутліва шукаю
Сіняе свiтанне адкрыцця.

А. ПІСЬМЯНКОЎ

Калі ў вёсцы маёй
паміраюць дзяды,
У сэрцы маім
абрываюцца струны.
І дні,
быццам чорныя труны,
Калі ў вёсцы маёй
паміраюць дзяды.
Тады замаўкаюць
птушыныя спевы
І сонца на момант згасе тады,
Падаюць долы
пакутныя дрэвы,
Калі ў вёсцы маёй
паміраюць дзяды.
Апошняга маршу
жалобныя гукі...
Не гэтыя маршы
ім гралі гады!
Рана-рана сталеюць унуці,
Калі ў вёсцы маёй
паміраюць дзяды.

Подых навальніцы.

Фота Э. Ішціна.

Хризантемы для сына

Паабяла помніка савецкім
воінам, якія загінулі ад рук
фашыстаў, стаяць маўклівыя
дрэвы. Гэтае месца на пло-
шчы Перамогі — святое для
жыхароў Мінска. Людзі мі-
маволі сцішваюць крокі, калі
праходзяць тут. Каля помні-
ка спыняюцца прыбраныя
кветкамі машыны. Гэта па
традыцы пасля ЗАГСа мала-
дажоны ідуць пакланіцца
тым, каму не давялося да-
жыць да шчаслівага дня Пе-
рамогі.

Ідуць сюды ў святы, каб
ускласці вянкі да помніка,
рабочыя, служачыя, госці
Мінска, школьнікі, студэнты.
Ідуць маці, якія не дачакалі-
ся сваіх сыноў з далёкіх да-
рог вайны. Ідуць, каб паста-
яць, памаўчаць ля абеліска,
адаць даніну павягі ўсім

тым, магілы якіх далёка ад
роднага горада.

...Гэты суботні дзень вы-
даўся асабліва прыгожым,
сонечным. На лавачках, што
стаяць пад вербамі, у све-
ры, непадалёку ад помніка,
сядзелі пажылыя людзі, ві-
даць, жыхары суседніх да-
моў, аб нечым ціха размаў-
лялі паміж сабою. Чарнявая
маладая маці калыхала ў ка-
лясцы сваё дзіця.

— Прыйшла! — глянуўшы
ўздоўж каменнага насцілу,
прамовіў мужчына і адклаў
ў бок газету.

Па плошчы, бязгучна сту-
паючы, ішла жанчына з квет-
камі ў руках.

— Даўнавата яе не відаць
было, — прамовіў другі муж-
чына і дадаў: — Хварэла,
мабыць.

А тым часам жанчына
набліжалася да абеліска. У
руках яе дрыжэлі белыя хры-
зантэмы.

— Сыну кветкі зноў пры-
несла, — уздыхнула маладая
жанчына, што калыхала сваё
дзіця. — Яна жыве на Пуш-
кінскім праспекце. Я ведаю.
Яе сын не вярнуўся з вайны.
Адзіны. Яна расказвала аб
гэтым яшчэ мінулым летам,
калі мы з мужам сюды квет-
кі прыносілі пасля нашага
вяселля.

Жанчына падышла да
помніка, адразу неяк сцісну-
лася ў намочак, прыхіліла да

грудзей кветкі і, пастаяўшы
хвіліну — другую, апусцілася
на калені.

А яшчэ праз некаторы час
яна павольна ішла назад. На
маршчыністым твары засты-
лі слязінкі. Яна не змахнула
іх хусцінкай. Забыла пра іх.

Што ж яна расказвала сы-
ну, калі стаяла перад помні-
кам? Можа, крыўду якую
прынесла, а можа, расказва-
ла, што ўсё часцей і часцей
адольвае хвароба. А можа,
як у дзяцінстве, наказ дава-
ла, дабру вучыла хлопца.

Белыя хризантэмы ляжалі
ля падножжа абеліска, чы-
стыя, прыгожыя, як першыя
сняжынкі. А назаўтра рани-
цай іх усеялі кропелькі расы.
А можа, гэта нявысахныя
слязінкі маці?

А. МАРЧУК.

Вечар вынырнуў нясмела,
Цені чорныя кладзе.
Сонца яблыкам паспелым
Хутка ў Бесядзь упадзе.
Вінны водар б'е ў скроні,
Хмельць спелых яблык пах.
Уздыхаюць сумна коні
На мядовых берагах.
У туманы клічуць сосны,
Нібы мачты караблёў.
Толькі мне збірацца позна —
Я ўжо сэрца раскалаў.
І, відаць, не выпадкова
Боло сціснулі ціскі:
Я не той, не свой, вясковы,
І зусім не гарадскі...

Рэдактар А. ДЗЕРАШ.

НАШ АДРАС

220080. Мінск-80, Універсітэцкі гарадок, географічны
корпус, п. 14. Тэлефон 22-07-19.